104. številka. Ljubljana, sredo 7. maja. VI. leto, 1873.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja **po pošti** prejeman, **za avstro-ogerske dežele** za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — **Za Ljubljano** brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — **Za tuje dežele** za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — **Za gospode učitelje** na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: **Za Ljubljano** za četrt leta 2 gold. 50 kr., **po pošti** prejeman za četrt leta 3 gold. — **Za oznanila** se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Iz slov. Štajerja, 4. apr.

(Izv. dopis.)

Direktne volitve v državni zbor začenjajo zmiraj bolj zanimati naše politične kraje. Ustavoverci, pri nas reprezentirani po nemškutarjih v mestih in trgih in tu pa tam po kakem polomikanem barantači na deželi, stopili so prvi v javno akcijo. V Mariboru so sklicali shod, pri katerem se sicer nij dosti zastopnikov iz dežele udeležilo, ki pa je vendar sklepal, vstvarjati si že zdaj organizacijo za volilno agitacijo.

Nemškutarski volilni odbor v Mariboru bode štel 36 udov in imel v vsakem mestici in trgu, ki volijo v tej skupini — in teh je deset — svoj pododbor. Za volitve v kmetski skupini mariborski se bode poseben odbor konstituiral, kateri pa bode vzajemno z onim za mesto delal.

Za denes hočemo govoriti samo od teh dveh skupin, katere so za Slovence najneugodneje sestavljene.

V mariborsko mestno skupino spadajo mesta in trgi: Maribor, Ptuj, Ormuž, Slovenji gradec, Mita, Marenberg, Vuzenica, Slovenska Bistrica, sv. Lenart, Središče in Ljutomer. Da v tej skupini nadvlada protinarodni živelj in da tukaj slovenski kandidat ne more zmagati, pripoznamo. Vendar štejejo vsa ta mesta, mestica in trgi toliko narodnih volilcev, da dobi narodni kandidat saj znatno večino.

Nečastno bi bilo za nas in kazalo malo poguma, ako bi to skupino brez boja prepustili nasprotnikom. Konstatujemo po udeleženji pri volitvi, da tudi v tej na skrajni meji Slovenstva ležeči skupini je še, ali bolje rečeno, je že od leta do leta več navadne inteligencije.

Sicer pa še tudi naši nasprotniki nijso dogovorjeni, komu bodo kandidaturo v tem gotovem okraji prepustili. Naj brže poslancu mariborskega mesta, gosp. Reuter-ju. Pa sili se tudi baron Rast in gotovo se bode še drugih kandidatov oglašalo.

Poglejmo si zdaj kmetsko skupino mariborsko. Občudovati moramo res može, kateri so iztuhtali sestavo te skupine. V tem, ko za deželni zbor, sv. lenarski okraj voli v Mariboru, odtrgan je za državni zbor tej skupini in pridjan ptujski. Jn zakaj. Sv. lenarski okraj je vselej po veliki večini svojih volilcev narodno volil. Ako bi on ostal pri mariborskem okraji, bila bi gotova zmaga narodnega okraja. Zato proč s tem okrajem, in na mesto njega se je uvrstil konjiški okraj. Kdor se spominja celjskih volitev, tudi ve, da so se tam volilci konjiškega okraja v narodnem oziru najslabše obnašali, pa manje iz nasprotstva, kakor iz strahu pred konjiškimi tržani. In da pri prihodnjih volitvah ostanejo terorizovani, bode volitev v Konjicah, in sicer samo za ta okraj.

Pa kljubu umetni sestavi te volilne skupine upamo, da pri volitvi v državni zbor bode zmagala naša pravična stvar, samo da o pravem času začnemo delati in da vsak rodoljub stori svojo dolžnost.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6. maja.

Češko demokratično društvo je imelo 30. aprila občni zbor, v katerem se je posvetovalo o pravni stranki („rechtspartei“) Avstrije. Prvi govornik dr. Kučera dementuje, da bi vsa češka narodna opozicija bila pristopila programu te pravne stranke, če prav proti skupnemu sovražniku morajo vse opozicijonelne stranke skupaj delati. Tako znana pravna stranka zagovarja in brani v prvi vrsti katoliško-cerkvene interese in stavi cerkev nad državo; si hoče prisvojiti vse šolstvo in uničiti svobodno odločbo samo narodov. V enakem smislu govore tudi drugi govorniki. Končno nasvetuje dr. E. Gregr sledečo resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta: Glede na to, da pravna stranka Avstrije po svojem programu podreduje organizacijo države cerkvenim interesom, da pridržuje katoliški cerkvi glavno pravo in odločilni upljiv na vsako šolstvo, da ne priznava načela narodnosti v smislu svobodne avtonomije narodov, proglaša češko demokratično društvo v Pragi, da je navedeni program na kvar napredku ljudstva in se ne zlaga z načeli demokracije.

Ziemialkovski se kaže v čudnem svitu. Oficijozni listi poročajo namreč, da bode vlada v Galiciji strogo proti poljski emigraciji postopala. In to se zgodi zdaj, ko je mož postal minister, kateri je dosle bil glavni podpornik in vodja emigracije. Se-li hoče s tem postopanjem v visokih krogih umivati? Kajti nij verjetno, da bi ministerstvo brez njegovega vedenja storilo svoje sklepe. Morebiti pa bode branil svoje dosedanje prijatle. Sicer pa je Ziemialkovski v Lvovu izrekel, da ne misli kako vladno stranko iz Židov in Rusinov vstvarjati, ampak da je samo zategadelj stopil v kabinet, da ne pride kak Koller na Gališko. Ne verjamemo, da bi Ziemialkovski bil za ministra na podlagi takih načel. Pred odhodom na Dunaji so njegovi prijatli agitovali, da bi mestno starešinstvo svojega nekdanjega župana izvolilo za častnega meščana. Predlog pa je bil zavržen, kar dokazuje, kako malo simpatij mož ima med svojimi rojaki.

Listek.

Slóvensk dolžni list iz leta 1613.

Priobčil Ferdo Kočevar.

Stari slovenski rokopisi so redke prikazni. Celo v ljubljanskem mestnem in deželnem arhivu, ki bi vendar morala naj več tega tvoriva shranjenega imeti, so stare slovenske listine posamezne bele vrane med veliko množino latinskih in nemških listin. Vsaka stara slovenska listina, ki se po naključbi kje najde, mora nam tedaj že sama zavoljo svoje redkosti, ne oziraje se na druge zadeve, n. pr. na jezik, na zgodovine itd., dragocena biti. — Kako sem jaz do slovenskega dolžnega pisma iz leta 1613, ki ga niže dole priobčujem, prišel, to bom povedal v sledečem.

Prvi podbilježnik naše zagrebške županije, gosp. Radoslav Lopašič, zanima in bavi se že več let z nabiranjem listin, zavedajočih hrvatsko zgodovino, neutrudnoj marljivostjoj; nabral je že toliko množino starih latinskih, glagoljskih in hrvatskih listin, da se njegova zbirka že denes precej bogata imenovati more. V teh po njem nabranih listinah leži precejšen del hrvatske in deloma tudi slovenske zgodovine, kajti v njej je tudi mnogo listin kranjskih, štajerskih in isterskih plemenitašev, grofov, Eggenbergov, Auerspergov, Herbersteinov, Purgstalov, kneza Porcie in še več drugih. Ti plemenitaši so bili večjom stranom vojniški poveljniki na hrvatsko-turškej meji, deloma so imeli posestva na Hrvatskem, ter tudi v rodbinskih zvezah s hrvatskim plemstvom stali. Jezik, v katerem so njih listine večjom stranom pisane, je eno narečje, ki ga govore beli Kranjci in Hrvati okolo Karlovca. Tudi od Lustthalerja, bivšega poveljnika in pozneje izdajalca trdnjave Kostanjice na turškej meji, videl sem pri Lopašiči latinsko listino, na katerej je kot „civis Labacensis“ (ljubljanski meščan) podpisan. Želeti bi bilo, da pridejo vse naše listine, ki so nedvojbeno še tu pa tam po našej domovini poskrite, v tako varčne in vestne roke, kakor so Lopašičeve! Slovenske zgodovinopisce pa opozorujem na ravnost na Lopašičevo zbirko, zagotovljaje jih, da morejo s sigurnostjo na Lopašičevo postrežnost računiti.

Nekega dne pride gosp. Lopašič k meni, sedečemu kakor navadno v Königovej kavarni, ter mi reče: „Dragi moj, ja imam medju svojimi listinami takodjer dve slovenski. Ako Ti mogu možebiti š njima služiti, da jih priobčiš v kojem slovenskom časopisu, stavljam Ti jih drage volje na razpolaganje!“ — Da sem to prijazno ponudo mojega poštovanega prijatelja tako rekoč z obema rokama sprejel, to mi pač nij treba še posebe naglasiti. Na ustanovljen dan grem k Lopašiču, in ta mi da sledeče slovensko dolžno pismo, ki sem ga, ne samo od besede do besede, ampak od pismenke do pismenke točno prepisal. Zvunaj ima napis: „Dolshny lisst Stefana Klobuzhara

Vnanje države.

Srbski ministerski predsednik Ristič je došel v petek iz Dunaja domu v Beligrad. Kakor se „Wand.“ iz Beligrada poroča, nijso ondotni Srbi zadovoljni, da bi srbska vlada kaj preveč opraviti imela z Andrašijem. A sedaj je bilo to potrebno zarad sklopljenja srbskih železnic z ogrskimi, in pa zarad zlajšanja trgovine po Donavi. Srbski minister trgovine je že imenoval komisijo, ki bode izdelala načrt za srbske železnice. Ladija, s katero se je Ristič pripeljal, je že obstala na srbskem bregu; s tem je odpravljena lanska prepoved, po kateri avstrijskim ladijam to nij bilo dovoljeno.

O ***pruskem*** cesarji v ***Peterburgu*** se piše „Politiki“: Ne sme se pozabiti, da prijateljstvo med Rusijo in Prusko le na štirih očeh leži in da politično ostro vzeto, je cesar Viljem zadnji rusofil na Pruskem in cesar Aleksander II. zadnji prusofil na Ruskem. Ali kdo more naprej povedati, da bi oba prestolna naslednika teh velikih držav se ne mogla sporazumeti in politiko svojih očetov dalje kultivirati? Nezanesljivost od strani Avstrije, Francoske in zelo Italije je še prevelika, da bi se z njo ne računilo. Posebno razdrto znotranje položje Avstrije, preziranje slovanskega lojalnega elementa tamo je, kar Rusiji ne more biti malomarno, če tudi molči, in to nij zadosti vabljivo, Rusijo z zaupanjem v Avstrijo navdati in njeno prijateljstvo za Prusijo proti onemu Avstrije zameniti. To si naj oni zapomnijo, ki mislé, da bi ruska vlada le en trenotek mogla pozabiti, da je ona slovanska velika država, in ki bi bila v stanu, tujim interesom služiti. Ruski narod, ki bode o novem letu 1874 armado štirih milijonov na noge spravil, drži zvesto k svojemu vladarju in bode, s Prusko aliiran, strah sovražnikom Ruske. Ako bi pa pruski državniki Rusijo utegnili siliti, stati na strani Francoske, bila bi Rusija še strašneja za svoje zavidnike. Sedaj je prijateljstvo Rusije s Prusko garancija evropskega miru, ki se brez dovoljenja teh dveh, odkrito med soboj prijateljskih vladarjev ne more kaliti.

Na ***Francoskem*** bodo 11. t. m. zopet dopolnivne volitve za narodno skupščino v štirih ostalih okrajih, za katere se je prej vlada obotavljala razpisati volitve. Od republikanske strani se priporoča za okraj Charente-Inferièure, Dr. Rigard, za okraj Loire et Cher, Lesquillon, in za Haute-Vienne Minart. V okraji Rhone kandidirata Ranc in zdravnik Guyot. Da bodo tudi pri teh volitvah zmagali republikanci, nij dvomiti, akoravno monarhisti velike priprave delajo. Ker je javno mnenje na Francoskem očividno odločno republikansko, si tudi monarhična večina permanentne komisije ne upa razgrajati, nego se njene sobotne seje prav pohlevno vrše.

Italijanska vlada je razdelila poslancem začasni proračun za leto 1849. Po vladnem proračunanji bodo iznašali prihodnje leto redni stroški 1160,826.200 lir, izvanredni pa 122,699.988 lir. Dohodki iznašajo redni 1103,339.783 lir, izvanredni pa 72,619.937 lir. Mimo letos so se pomnožili stroški za 4,463.274 lir, dohodki pa za 27,174,058 lir.

Iz Genove se poroča, da je znani italijanski domoljub Garibaldi na Kapreri nevarno zbolel.

Angleški listi prinašajo oporoko ranjcega cesarja Napoleona, katero so advokati cesarice Evgenije te dni odprli. V tej oporoki poroča cesar Napoleon vse svoje pravice do prestola francoskega svojemu sinu, kateremu priporoča, da naj se opira na francosko armado in narod, ter nikoli ne zabi tradicij Napoleonidov, zato naj skrbno varuje vse spominke, ki jih ima od svojega prastrica, ter naj se vedno drži njegovega gesla: „Vse za francosko in za francoski narod“. Zapuščina ranjcega ne iznaša več nego tri milijone frankov, iz katere se mora polovica izplačati raznim upnikom. Kar še ostane, je last njegove žene, katera ima tudi oskrbništvo čez svojega sina do njegove polnoletnosti. Očividno je ta oporoka narejena le za to, da bi delovala na javno mnenje. Da je zapuščina sedaj majhna, je naravno, ker je Napoleon že poprej svoji ženi prepisal skoraj vse svoje imenje. Kako je pa izrek „vse za francoski narod“ razumel, je dobro znano.

Leseps je predlagal ***turški*** vladi, da naj se državnemu sovetu predloži v razsodbo vprašanje, ali ima družba sueškega kanala pravico po pogodbi, odmeriti prevožnino skozi kanal, kakor do sedaj. Ker se je angleški poslanec temu nasvetu ustavljal, je Leseps predlagal velikemu vezirju, da naj se stvar izroči komisiji izvedencev raznih narodnostij, kateri sklepi naj se potem sultanu predlože, kateri ima edino odločevati v tej zadevi.

Rustem Paša je imenovan za governerja na Libanu.

Prepir med Gerki in katoličani zarad svetih mest v betlehemski cerkvi je za sedaj poravnan.

Dopisi.

Iz slovenje-graškega okraja na Štajerskem 4. maja. [Izv. dop.] (Kandidati za državni zbor. — Lohninger.) V slovenje-graškem mestici se že začenjajo oglašati kandidati za državni zbor. Prvi je pisal g. baron Rast, deželni poslanec naše skupine mest in trgov, ponuja se, da bi za mestno skupino Maribor, v katero spada Sloveni-Gradec bil pripravljen kandidaturo v državni zbor prevzeti. Navaja svoje zasluge kot deželni poslanec in obljubi vse, česar si Slovenje-Gradčani žele za njih opraviti, kadar bode enkrat sedel v leseni hiši pred skotskimi vrati na Dunaji. Nasproti pa, ako bi njegovi volilci v deželni zbor bili tako neusmiljeni in trdosrčni, da bi ne hteli uslišati njegovega koledovanja, žuga ta mož, da se bode odpovedal tudi mandatu za deželni zbor. Mislite, kakšen jok in stok bi nastal, ko bi g. baron to svoje žuganje uresničil. No, mi upamo, da baron Rast tega ne bode storil, naj bode vesel, da smo ga izvolili za deželnega poslanca in da je mandat za šest let veljaven. Sicer pa bode pri volitvah za državni zbor itak mariborsko mesto odločilo s svojimi glasovi. —

Še drug kandidat špekulira na državni zbor, naš stari prijatelj Lohninger, nekdaj pod Schmerlingom deželni poslanec kmetskih občin, potem v radgonskem mestu izvoljen, ko so ga naši kmetski volilci odbacnili, v poslednji deželni zbor pa po milosti velikih posestnikov porinjen. Ta mož bi tudi rad sedel v državnem zboru in od bogato pokrite mize železniških koncesij za sebe kakšno ulovil. Pa naredil je eno Sloveno-Gradčanom, katero mu ne bodo z lehka pozabili. V našem mestu je splošnja želja, da se postranska črta od železnice Knittelfeld-Zaprešič zida od Slovenega gradca črez Šoštanj v Celje. V tem smislu je sklepal mestni odbor odposlati prošnjo cesarju, in sicer bi jo morala nesti na Dunaj posebna deputacija. Naši mestni očetje pa so se obrnili do gosp. Lohninger-ja, naj on stori potrebne korake, da pride deputacija pred cesarja. Lohninger seveda to rad obljubi. Vedeti pa morate, da ima ta mož svoje fužine na Mislinji, dve uri od tod, in da že davno na to dela, da se postranska črta od Mislinje naprej v Celje zida. Lohninger-ju je tedaj vse na tem leže če, da dotična deputacija ne pride pred cesarja, ker bi utegnila prekrižati njegove plane. Zato piše v Slovenji gradec, da deputaciji nij treba na Dunaj iti, naj le njemu prošnjo pošljejo, on jo bode že na pravem mestu izročil. To se zgodi in — štirnajst dni pozneje pridejo inženirji, ter začnejo tracirati od Mislinje naprej. Lehko

---

sa desiet dukat inu sa siedem kablov shita — Mikotu Kashizhu inu nyhoni hishny gospodiny Mariny v Drashzhizhi.“ Znotraj pa stoji: „Jest Stefan Klobuzhar stanom na Boldrashy, podloshnik pod gospodina Gala, sposnam sabo inu s totim moiem doshnim listom, ker kuli leta moi dolshni list naprei pride, aly se bode bral, de sem jest prau inu poshteno dolshan stariga dolga desiet slatih dobro rasumnimu inu naprei vsetimu Mikoly Kashizhu purgariu le tukaj v Metliki inu nihouy hishny gospodiny Mariny, inu sem polek tiga stariga dolga sprosil od nih siedem kablou shita. Tu istu shitu sem jest k moim lastnim rokam preiel k moi potreby. Obezhuiem jest Stefan ta imenouany dolg Mikotu inu Mariny do s. Lukesha dan tiga 1614. leta lepu poshteno plazhat s dobrim moshtom inu pshenizo kaku vsa deshela na metlizko shazhingo daie. Sa bulshiga inu vekshiga verouania vulio sem jest Stefan sabisal h poroku Mikotu inu Mariny vse moie lastne jerbe leshezhe inu stoiezhe, shinuzhe inu gibuzhe nishter vun ne vsamshi. Ako bih jest tiga imenouaniga dolga do rezheniga roka ne plazhal, taku da imaio Miko inu Marina vse moie shinuzhe inu ghibuzhe noter vjety, inu nie sa frai lastno dershaty, inu sebe sa ta dolg pres vsake skode do pusledniga biezha po suny dobry vuly naplatity, tu vse jest Stefan obezhuiem dershaty prer moy very inu istiny inu per sauesy punta krainske deshele, de jest zhem Mikota inu Marino pres vsake skode dershaty. Sa bulshiga inu vekshiga verouania vulio sem jest Stefan sprosil dobro rasumniga inu naprei vsetiga Gergoria Krashausa v tim zhasu v Drashzhizhih shupana inu Gorshzheka, de on leta moy dolshny list sapezhaty seby inu suoy pezhaty pres skode. Pisan ta 21. dan decembra v tim 1613. lety.“

Podpisa na listini nij nobenega, ampak samo pečat z grbom treh cvetlic in s pismenkoma G. in R. (Groga Krašovec). Početkom navedeni Gal (Jvan) je bil do leta 1626, kapetan (Oberhauptmann) v Ogulinu.

Drugo slovensko listino, katero gosp. Lopašič še hranjuje, bom priobčil, kakor hitro jo od njega dobim. Sedaj je ravno nij pri roki imel. Ona je, kakor mi je Lopašič rekel, podpisana od nekega Purgstala.

Dejal bi, da se na Hrvatskem še tu in tam kaka stara slovenska listina nahaja. Po župniških dvorovih (farovžih) sem tudi že večkrat stare slovenske knjige pobožnega in cerkvenega zadržaja našel. Na „zahodu“ neke župnije našel sem slovensko knjigo, zadržavajočo pridige (sermones). Prvih 126 strani je bilo že za „občo potrebo“ iztrganih, in zato tudi naslov, pisatelja in leto tiska ne morem obznaniti. Iz letnice 1717, pa, ki je na zadnjej platnici napisana, se da soditi, da je že precej stara. Knjiga je v pergament vezana. Ker je že itak v občo potrebo služila, sem si jo jaz prilastil, ter je sedaj v mojih rokah. Prihodnjič bom nekaj iz nje priobčil, da bodo mogli slovenski bibliografi konstatovati, kakšna je ta knjiga.

V Zagrebu, 1. maja 1873.

si mislite jezo naših meščanov, da so se dali od starega lisjaka Lohninger-ja tako na led speljati. Za državni zbor kandidovati v našem okraji, pa bi Lohninger-ju ne svetoval. Ako poizvem od drugih kandidatov, vam bodem poročal. (Prosimo. Ur.)

Iz Novega mesta 2. maja. [Izv. dop.] V našem ljubeznjivem mestici smo sicer navajeni marsikakih nemškutarskih spak; a pravo velikansko budalstvo v tem obziru nam v tem času proizvaja naša duhovenska gospodska kapiteljska. Pobožna, slovenska duša, kakoršnih je neki veliko, mora od samega nemškutarskega strahú kar strmeti, ko za večera k „šmarnicam“, tukaj „Maiandacht“, priroma na kapitel. Zazdi se ji, da je prišla na ravnost v kako cerkev frankfurtsko! Z lece namreč ti duhovni oče z rudečim podvratnikom po nemški bere o Mariji in potem se slava Marijina pred altarjem in s kora razlega zgolj v edino zveličalni švabščini!!

Nú, do zdaj smo Slovenci skušali, da le avstrijska vlada in njena gospodska imata milostljiv posluh za prošnje le v nemškem jeziku; zdaj pa vidimo, da po mnenji novomeških korarjev tudi nebeška kraljica najrajša zemljanov prošnje uslišava izjavljene v blaženi nemščini! Kako bi pameten človek mogel nahajati kak drug razlog za to, da duhovna opravila v našem, čisto slovenskem mestu pa se obhajajo v nemškem jeziku? Res, da mnogo, zlasti mladih novomeščank, nekako posebno rade obiskujejo šmarnice, lomi nekako občevansko nemščino; ali kaj pa za toliko drugih, starejših pobožnih duš, ki čisto nič ne umé nemškega in katere bi rade poslušale vas? Ne morete se izgovarjati: število za dotično porabo najpristojnejših, lepih knjig vam pobožno, slovensko slovstvo podaje na izbiro; in kateri jezik ima toliko milo-krasnih Marijinih pesem, nego slovenski? Da pač, mati nebeška! sliši in usmili se naših kapitolskih duhovnov in razsvetli jim um; da bodo v svojem in nam vsem umevnem materinem jeziku zdihovali k tebi! — Kaj porečete, daniški gospod Luka Jeran?

Iz Trsta 4. maja. [Izv. dop.] Zadnji ustavaški zbor kopice tukajšnih prusakov je slana vzela. Morda za to, ker so si bili zbor v petek sklicali, katerega imajo Nemci za nesrečni dan. — Velik furor si delajo tržaški nemški ustavaki s pravdo, katero je glavni urednik „Triesterce“ pri državni sodniji zarad volilne pravice, katero mu po pravilih mestnega statuta ne pripada, dobil. „Cittadino“, organ liberalne italijanske stranke pa navaja dotični član mestnih statut, ter dokazuje, da državna sodnija ne more dekritirati inozemcu, uredniku Dornu, ki je doma iz Prusije, volilne pravice v Trstu. Radovedni smo zdaj, kako bode mestni magistrat ob času volitve postopal, ga le bo vpisal v volilno listo, ali ne? Ker imajo po mestnih pravilih le domačini volilno pravico in je naš magistrat sicer prav trmoglav, mislijo, da bode Prus Dorn zopet ignoriran kljubu državni sodniji.

Za prihodnje volitve Italijani še nič ne delajo, ker mislijo, da so gotovi svojih zmag. Le nemška ustavaška žaba tudi tu vzdiguje nogo, ko vidi konja kovati.

Dunajska razstava se je odprla, a reči za to razstavo še vedno iz daljnih dežel po morji dohajajo. Tako je prijadrala španjska fregata „Ferdinando el catolico“ 29. aprila popoldne, ter je precej do kraja k železnici prišla, da na nagloma z broda na vagone različne reči za razstávo naklada. Mornarji tega španjskega parnika so jako prijazni in je španjski jezik brat italijanskega; imel sem priliko z mnogimi mornarji govoriti o raznih političnih rečeh. Zapazil sem, da so vsi po mišljenji vrli republikanci, in da imajo vero, da se bode republika v Španiji utrdila. Izrekel mi je eden teh pravih republikancev, da so se z veseljem iznebili kralja, ter da upajo, ka poluotok Italija utegne kmalu Španijo posnemati. Parobrod, kateri je jako velik, dojadral je v desetih dneh iz Kartagene v Trst pri jako neugodnem vremenu in morskem viharji. Posebni vlak s španjskimi zaboji in komisijonom se je takoj drugi dan odpeljal na Dunaj.

Da neče Trst zaostajati za glavnim mestom države, Dunajem, to se vidi tudi iz tega, da se je 2. t. m. odprla mesnica za konjsko meso. Celi dan stoji ogromno število ljudstva pred mesnico, ter ogleduje ta novi produkt. Ljudstvo se sicer jako nasprotno kaže, jesti konjsko meso, a že so začeli več in več kupovati meso, kar se bo sčasoma, kakor vsaka druga reč uredila.

V sredi tekočega meseca se pričakujo v našo luko angleške in amerikanske ladije, katere so zdaj v sredozemskem morji.

Večkrat čitamo poročila v „Triesterci“, ali jako lažnjiva in izmišljena. Taka izmišljotina tega dopisuna ljubljanskega je bilo tudi poročilo, da je kandidat za tržaško okolico že postavljen. Če bo take laži trosil po Triesterci, ga bomo bolj v strah prijeli.

Iz trnovske županije na Notranjskem 4. maja. [Izv. dop.] Sam svojim očem nijsem verjel, videč pod „poslanim“ v št. 99. „Sl. Nar.“ podpis nadučitelja g. M. Rant-a. Kaj je neki njega napotilo k takej izjavi in zagovarjanji druzih? Poznat mi je g. nadučitelj kot vrl narodnjak in baš radi tega se ne bi čudil, da on hoče, da se vseskozi poštenim in spoštovanim osobam zaslužena čast ohrani. Pa razlogi so drugi.

Da bi stvar ne bila tako lokalna in za drugo občinstvo nezanimljiva, hotel bi jo nekoliko na obširneje razložiti. Greh bi vendar bilo, cenjenemu našemu dnevniku za take stvari prostor jemati, na kateri se lahko plodonosnih člankov natisne.

Samo kratko pojasnilo: V dopisu št. 89 sem načrtal uradovanje našega župana, in to je bilo glavno. Primetek o posameznih odborih služil mi je samo, da nasledke tacega županovanja občinstvu pokažem. Nikdar pa mi nij na misel prišlo „spoštovanim osobam zaslužene časti jemati“. Tega me bog in poštenje obvaruj. G. nadučitelju pa rešim tu nalogo iz aritmetike, ker on zna tako dobro odstotine računati. Če se kaka stvar za 28 novcev kupi in za 40 proda, — koliko odstotin je dobička pri tem? Po znanem pravilu, „odstotine se izračunajo, ako se ... itd.,“ bi bilo: $\frac{100.12}{28} = 42{\cdot}2571\ldots\%$. —

Kar se tiče novih orgel, g. nadučitelj moje besede popolnem potrdi, vendar krivdo na prejšnjega g. dekana zvrača, kar mu i jaz odobravam. Pa v onem dopisu nijsem drugo nameraval, nego nasledke napačnega županovanja odkriti, kakor sem že gori rekel, kar je posebno iz tega razvidno, da g. dekana niti imenoval nijsem. — Da pa se g. nadučitelj že za naprej zarad novega cerkvenika opravičuje (sicer na prosto voljo mu dano) — tudi to je prelokalnega razumljenja. Reči pa mu moram, da „urni ježiček“ o tej zadevi niti besedice spregovoril ne bi bil, ker take malenkosti, kakor je spremenitev cerkvenika nijso javnosti vredne. — Samo toliko v pojasnenje. V prihodnje pa na take neslane pisarije niti odgovarjal ne bom.

Dopisnik.

Iz Koprive na Krasu 1. maja. [Izv. dopis.] Ravno denes je slavno c. kr. okrajno glavarstvo sežansko razposlalo na županije oznanilo deželne komisije zarad uravnave zemljiščnega davka s tarifo, po kateri bi se imela pri nas zemljišča ceniti.

Dotično naznanilo je pisano samo v nemščini (!) in se glasi v slovenski prestavi tako-le:

Vsled §. 31 postave od 24. maja 1869 o uredbi zemljiščnih davkov se popravljena razredna tarifa za tržaško kronovino s tem pristavkom razglaša, da se morejo kakovi ugovori proti temu od okrajnih cenilnih komisij, občin, onih, ki so iz občinske zveze izločeni in končno od posestnikov, kateri vsaj šesti del skupnega zemljiščnega davka v davkarski občini plačujo, v šestih tednih, od 24. aprila do 5. junija 1873 pri c. kr. okrajni cenilni komisiji v Trstu pismeno vložiti. — Razredna tarifa leži pri mestnem magistratu v Trstu, pri občinskih uradih sosednih občin kapodistriškega in sežanskega okraja, in pri c. kr. cenilni komisiji v Trstu, lipski trg št. 3, II. nadstropje, in se pri poslednji tudi cenilni spis lehko pregleda. — C. kr. deželna komisija za uredenje zemljiščnih davkov. C. kr. namestniški predsednik: Alojz pl. Ceschi. Deželni referent: Janez Genzo.

Razredna ali klasificijska tarifa za tržaško kronovino.

Kulturni razdel	Razred dobrote											
	I		II		III		IV		V		VI	
Njive	20	50	17	—	12	50	8	—	5	50	2	20
Travniki	31	—	24	—	19	—	9	—	5	50	2	80
Vrti	51	50	29	50	23	50	18	50	—	—	—	—
Vinogradi	52	—	39	50	29	50	26	—	22	—	16	—
Spašniki	4	—	2	80	1	40	—	70	—	50	—	25
Gozdi	8	75	6	25	3	20	—	—	—	—	—	—

Kakor se iz te tarife razvidi, bi, ako obvelja ta tarifa, kraški kmet dvakrat in še več po cenitvi zemljišč davka plačati moral. Preračunili smo, da snožeti, koji so zdaj v I. razredu, bi po novi klasifikaciji mogli spadati v V., reci: peti ali zadnji razred, če bi hoteli, da se denašnji davek obdrži. — Kam pa pride zemljišče, ki spada zdaj v II. in III. razred? Ker imamo 6 tednov časa ugovore sestavljati, nasvetuje več občinarjev, da se udje sežanske okrajne cenilne komisije nemudoma v posvetovanje zberejo in posvetujejo o tej zadevi, potem pa ugovor sestavijo, v kojem dokažejo, da nij na Krasu zemljišča, koje bi spadalo po tem tarifu (i čisti dohodek neslo), v I., II., III. in tudi IV. razred ne. — Potem naj se da ta ugovor od vseh županij podpisati, da se taisti naprej predloži. Treba je vendar, da se zbudi naša krajna cenilna komisija, županije in večji posestniki, in da vložè postavne ugovore proti tej prenapeti, od c. kr. birokratov sestavljenemu tarifu.

Da vam o letini tukaj pri nas poročam: Pšenica jako slabo kaže, zmirom, t. j. vsaki dan bolj rumeni namesto črneti. Tukaj pravijo, da taisto rija prijemlje. Mladike od trtje (trte) je vse premrazilo; v jednih krajih

je vse osmojeno, v Volskem dolu je slana vse oparila. Za seno, ako bo tako naprej šlo, bo ena najboljših letin.

Domače stvari.

— (Kranjske šolske postave sankcijonirane.) Uradna „Laibacher Ztg.“ prinaša sledeče poročilo: „Nj. c. kr. ap. Veličanstvo je z najvišim sklepom od 29. aprila t. l. zakonskima osnovama, katere je kranjski deželni zbor sklenil, in sicer a) o uredbi ustanovljenja, vzdrževanja in obiskovanja javnih ljudskih šol in b) o uredbi pravnih razmer učiteljskega stanu na javnih ljudskih šolah — svoje najviše potrjilo podeliti blagovolilo.“

— (Dr. Costa.) K mnogim predsedništvom, katere si je g. dr. Costa naložil na svoja pleča, doletelo ga je 29. aprila še eno. „Danica“ poroča, da se je ta dan zbralo 20 do 30 mož v posvet zavoljo zidanja nove cerkve sv. Jožefa in Kalvarije na Golovci pri Ljubljani. Izvolili so ti možje odbor sedmih udov in za predsednika tega odbora dr. E. H. Costo, ker župnik g. Köstel nij hotel prevzeti predsednijštva. Zares dr. Costa je univerzalen!

— (Umetnica) v risanji, gospica Mat. Eschova, rodom Čehinja, učenka slovečega Waldmüllera, je namenjena za nekaj časa v Ljubljani naseliti se, da proštudira slovenske tipe. Ona je propotovala večji del Hrvatske.

— (Iz Metlike) se nam piše: 5. maja. Novica, da se je vivodinski učitelj sinoč ustrelil, se je v tem hipu raznesla. Uzrok samomoru, pri nas neznani prikazni, se pri nas ugiblje. Škoda za mladega moža, k temu učitelja! — Vse z drugačim čutstvom se piše in sliši, da je včerajšnja podvečerna ploha velik del vojske pokončala, ki nam v neštevilnem broji listje in cvetje objeda. — Narodna čitalnica metliška napravi 11. t. m. veselico s tombolo, plesom i. t. d.

— (Umrlo jih je v Ljubljani) meseca aprila t. l. skupaj 76, 38 moškega in 38 ženskega spola.

Tržna poročila.

— Iz Pešte 5. maja. Želeli so si gospodarji deža, pa dobili smo snega in mraza. V noči 18. aprila je začelo zmrzovati in noči so do denes še zmiraj prav hladne. Nij še dosedaj mogoče povedati, koliko škode je učinil; od vseh krajev dohajajo žalostna poročila, da so zlasti vinogradi in sadno drevje hudo poškodovane, manje so žita trpela. Zato se pa na pšenici in reži kaže zopet letos rja ali snet. Ker je še vedno hladno, bojimo se še hujšega mraza. Na žitne cene vreme še nij dosta upljivalo; vendar postaja kupčija živahnejša. Pšenice se je kakih 70.000 centov prodalo za 10 do 15 kr. višjo ceno. Za jesensko pšenico barantuje se gl. 5.70; tudi rež je dražja, ječmen se pa teško dobiva. Turšice se je 20.000 centov prodalo po gld. 3.50. Repica je po mrazu poškodovana. Moka se začenja podražati, ker mlinarji ne delajo več tako obilno na špekulacijo. Svinjska mast se malo speča in je zmiraj cent po gl. 30 do 31.50 brez soda, isto tako s špehom ki je po gld 30 do 31 deželni, 33 do 34 gl. tukajšnji.

— Iz Dunaja 4. maja. Poslednji teden je bil za njive, vinograde in sadno drevje pogubonosen. Vsa škoda, katero je učinil mraz, se še ne da ceniti. Najmanje poškodovane so setve. Vendar vsled poročil iz velikega dela Evrope, da je mraz tudi na njivah škodil, so se žitne cene povišale. Pšenica je za 20 kr. dražja, prodalo se je kakih 25.000 vaganov po gld. 7.80 do 8.60, tudi cena reži se vzdiguje.

— Iz Francoskega se poroča, da je tam poslednji mraz v vinogradih za 50 milijonov frankov škode napravil. Tedaj smo tukaj bili vendar še srečnejši, pa nemamo še za seboj treh ledenih mož.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe 9. maja: Premakljivo blago gospe Jung, 32 gl., v Ljubljani. — Pavličičevo, 250 gl., v Črnomlji. — Frecejevo, 782 gl., v Kozjem. — Jerebovo, 2750 gl., v Konjicah. — Verbovškovo, v Šmarji na Štajerskem. — 10 maja: Cotičevo, 9130 gl., v Vipavi. — Mišičevo, v Ložu. —

Tujci.

6. maja.

Europa: Morse iz Trsta. — pl. Götz iz Dunaja. — Zanier iz Štajerske. — Gram iz Arnoldsteina. — Pečar, Cohen iz Kolina. — Hirsch iz Dunaja.

Pri **Elefantu:** Horn od sv. Lenarta. — Hoffer iz Beljaka. — Platzer iz Sovodnja. — Nussbaum iz Ajdovščine. — Stöcklinger iz Pontebe. — Müller iz Sežane. — Pipp — Sapiano. — Ožbolt, Stieb iz Gerova. — Muhvič, Hoffmeister iz Monakova. — pl. Lempruch, Fibravc iz Krope. — Stern iz Zaloga.

Pri **Maliči:** Mali iz Tržiča. — Globočnik iz Železnikov. — pl. Fichtenau iz Zagreba. — Perc, Ružička, Kartin iz Dunaja.

Dunajska borsa 6. maja.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	20	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72 „	80	„
1860 drž. posojilo	101 „	50	„
Akcije národne banke	935 „	—	„
Kreditne akcije	321 „	25	„
London	109 „	—	„
Napol.	8 „	72½	„
C. k. cekini	— „	—	„
Srebro	107 „	90	„

Kranjsko stavbeno društvo

(Baugesellschaft.)

Ustanovljajoči občni zbor kranjskega stavbnega društva

bode

soboto 10. maja t. l. dopoldne ob 11. uri

pri Maliči („Hotel zur Stadt Wien“) v Ljubljani.

DNEVNI RED:

Ustanovljenje društva.
Določenje števila in volitev udov upravnega odbora.
Volitev udov pregledovalnega odseka in njih namestnikov.
Določenje vrednosti prezenčnih mark.
Poročilo o tem, kar so koncesijonarji do zdaj za društvo storili in določenje ustanovnih stroškov ter njih amortiziranje.

V Ljubljani 3. maja 1873.

(127)

Koncesijonarji.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen. Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.